

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Ewa Zmuda

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

2006 – dyplom magistra filologii polskiej

Wydział Humanistyczny Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

2010 – dyplom magistra teologii

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

2010 – dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Tytuł rozprawy doktorskiej: *Nazwy istot duchowych w pismach mistyków XIX i XX wieku*; promotor: dr hab. Maciej Mączyński;

recenzenci: prof. dr hab. Stanisław Koziara;

dr hab. Bożena Sieradzka-Baziur.

Inne:

2014 – ukończenie studiów podyplomowych w zakresie logopedii

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

2018 – ukończenie studiów podyplomowych w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego i drugiego

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

- Od 2014** – adiunkt w Instytucie Filologii Polskiej (Katedra Języka Polskiego) Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
- 2013-2014** – asystent w Instytucie Filologii Polskiej (Katedra Języka Polskiego) Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
- 2011-2016** – wykładowca w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Instytucie Dziennikarstwa i Wiedzy o Mediach
- 2011-2012** – wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym w Krakowie
- 2010-2012** – wykładowca w Akademii Ignatianum na Wydziale Pedagogicznym
- 2008-2013** – wykładowca w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w Instytucie Filologii Polskiej

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego / artystycznego:

Imiona zakonne karmelitanek bosych (od XVII do 1. połowy XX wieku)

b) autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy:

Ewa Zmuda, *Imiona zakonne karmelitanek bosych (od XVII do 1. połowy XX wieku)*, Kraków 2019, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, ISBN: 978-83-8084-287-8; recenzenci wydawniczy:

prof. dr hab. Zofia Abramowicz

dr hab., prof. IJP PAN Halszka Górny

c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Istnieje bogata tradycja badań nad polską antroponimią, nieustannie podejmowanych jest wiele naukowych analiz nad poszczególnymi kategoriami antroponimów, lecz imiennictwo

zakonne jest – należącym już do nielicznych – obszarem antroponomastyki, który nie posiada jeszcze całościowych, pogłębionych analiz. Brak szerszego opisu tej tematyki przez językoznawców (i nie tylko) dał asumpt do poddania szczegółowej refleksji naukowej imion zakonnych karmelitanek bosych.

Moja dysertacja *Imiona zakonne karmelitanek bosych (od XVII do 1. połowy XX wieku)* jest owocem prawie dziesięciu lat badań nad imionami zakonnymi. Głównym celem pracy była analiza zebranych imion zakonnych karmelitanek bosych ze wszystkich polskich klasztorów od wieku XVII do 1. poł. XX wieku (dla każdego okresu analizą objęto pełen materiał onimiczny). Zakres czasowy podyktowany był z jednej strony fundacją pierwszego klasztoru karmelitanek bosych na ziemiach polskich, z drugiej zaś zmianą w praktyce nadawania imienia w tym zakonie, co nastąpiło w 2. poł. XX w. Praca z założenia ma charakter interdyscyplinarny, co spowodowane jest specyfiką grupy społecznej, w jakiej funkcjonowały i funkcjonują omawiane antroponimy.

W początkowych etapach badań nad imionami zakonnymi natrafiłam na wiele trudności związanych z gromadzeniem materiałów i dostępem do archiwów klasztornych. Zbierałam materiał imienniczy zarówno z poszczególnych klasztorów zakonu karmelitańskiego (żeńskie i męskie), jak również z innych zakonów (m.in. w celach porównawczych). Zebrane męskie imiona zakonne karmelitów bosych posłużyły mi w monografii jako materiał porównawczy w badaniu zależności między imionami zakonnymi a imionami chrzestnymi. Natomiast żeńskie imiona zakonne, z innych niż karmelitańska wspólnot, pozwoliły na ukazanie imion zakonnych karmelitanek bosych na szerszym tle imiennictwa zakonnego, a także sformułowanie wniosków ogólnych dotyczących imion zakonnych. Ważny był dla mnie także kontekst socjologiczny, w tym celu – w kolejnym etapie prac przygotowawczych – przeprowadziłam kilka wywiadów z osobami zakonnymi (mnichami i mniszkami) oraz przeprowadziłam kwerendę w archiwach klasztornych, dokonując analizy wybranych rękopisów. Przeanalizowałam także wybrane źródła teologiczne, co okazało się pomocne w formułowaniu wielu tez i znacznie wzbogaciło wnioski końcowe.

Prezentowana monografia składa się z *Wprowadzenia*, w którym zawarte są najważniejsze informacje dotyczące: celu i założeń pracy (m.in. opis dokumentacyjny onimów, ich analiza diachroniczna, opis genezy i motywacji imion); metodologicznych podstaw opisu materiału (opisując metodologię, skupiłam się na wskazaniu najważniejszych narzędzi służących do opracowania zgromadzonego materiału onimicznego: analizie obiektywno-dokumentacyjnej, metodzie statystycznej czy ujęciu socjolingwistycznym w badaniach onomastycznych, a także narzędzi pomocniczych, m.in. zaczerpniętych z podejścia teolingwistycznego) oraz

wykorzystanych źródeł (zarówno drukowanych, jak i rękopiśmiennych). W kolejnym podpunkcie *Wprowadzenia* poruszyłam także najważniejsze kwestie terminologiczne, przede wszystkim dokonując uściślenia terminu *imię zakonne*. Przedstawiłam definicję terminu, najważniejsze funkcje imienia zakonnego, specyficzną strukturę analizowanych onimów, a także próbę rozstrzygnięcia, do jakiej kategorii antroponimów należy zaliczać imiona zakonne. *Wprowadzenie* kończy omówienie sposobów funkcjonowania imion zakonnych w grupie społecznej (wspólnocie zakonnej), jak również wskazanie różnic między imionami zakonnymi a imionami świeckimi.

W dalszej części rozprawy prezentuję najważniejsze informacje dotyczące zakonu karmelitańskiego – jego rys historyczny, w tym przeprowadzoną w XVI wieku reformę, oraz znaczenie (zarówno w Kościele katolickim, jak i na ziemiach polskich). Przedstawiam także najważniejsze punkty duchowości karmelitańskiej, ponieważ są one ściśle związane z analizowanym materiałem (przede wszystkim ze znaczeniem teologicznym analizowanych antroponimów, z doborem określonych jednostek czy z kształtem, wchodzących w skład imienia zakonnego, predykatów).

Rozdział trzeci stanowi prezentację obecnego stanu badań nad polskim imiennictwem zakonnym, zarówno żeńskim, jak i męskim. Zwraca uwagę brak jakiegokolwiek monografii na ten temat, jak i fakt, iż artykuły, które się dotychczas ukazały, stanowią jedynie prezentację badań fragmentarycznych (zwykle to imiona z jednego klasztoru danego zakonu i określonego, jednego wieku).

W rozdziale czwartym opisałam praktykę zmiany imienia w zakonie. Przedstawiłam (w oparciu o źródła włoskie i polskie) jej genezę, a także ukazałam praktykę zmiany imienia w różnych wspólnotach zakonnych, ze szczególnym uwzględnieniem zakonu karmelitańskiego. Ważnym punktem tej części rozprawy jest zaprezentowanie ewolucji tej praktyki w czasie.

Kolejny, piąty, rozdział dysertacji rozpoczyna jej część analityczną. Omówiona została w nim geneza i motywacja analizowanych antroponimów oraz – jeśli wystąpiły (nie dotyczy to imion przenoszonych z nazewnictwa świeckiego) – zjawiska słowotwórcze służące do powstania poszczególnych imion. W celu uporządkowania prezentowanego materiału wprowadziłam podział imion zakonnych na pochodzące od nazw własnych i odapelatywne.

W szóstym rozdziale przeprowadzona została analiza diachroniczna (każdy podrozdział stanowi omówienie imion z danego wieku, począwszy od XVII, a skończywszy na 1. połowie XX w., z uwzględnieniem podziału na imię pierwsze, drugie i trzecie). Badania diachroniczne pozwoliły ukazać zarówno stan onimiczny w poszczególnych okresach, jak i zmiany, jakie

zachodziły na przestrzeni wieków. Możliwe stało się wskazanie rozwoju struktury imion oraz ukazanie jednostek najpopularniejszych na przestrzeni wieków. W toku analizy przedstawiono imiona stałe – czyli występujące we wszystkich kolejnych okresach, oraz zmienne – charakterystyczne dla danego czasu.

W rozdziale siódmym zaprezentowane zostały wyniki badań nad predykatami imion zakonnych karmelitanek bosych. Wychodząc od typologii semantycznej owych jednostek (wyodrębnionych zostało dwanaście grup semantycznych, w każdej z grup znalazły się struktury odsyłające do innych treści teologicznych¹), pełniących funkcję deskrypcji określonych, starałam się również ukazać zmiany, jakie zachodziły w tej części imienia zakonnego na przestrzeni wieków.

Natomiast w rozdziale ósmym przeanalizowana została (nie)zależność imion zakonnych karmelitanek bosych od ich imion chrzestnych (również w aspekcie diachronicznym), co pozwoliło nakreślić kilka typów strukturalnych, według których imię chrzestne przechodziło niekiedy do imienia zakonnego, stając się jego częścią. Wyniki tej analizy zostały porównane z wynikami analiz (nie)zależności imion zakonnych męskich od imion chrzestnych.

Rozdział dziewiąty stanowi omówienie imion karmelitanek bosych na tle imiennictwa innych zakonów żeńskich. Istotne w tych rozważaniach były dla mnie zwłaszcza trzy aspekty: praktyka zmiany imienia, struktura imienia zakonnego oraz porównanie zasobu imion zakonnych karmelitanek bosych i zasobu innych, wybranych, zakonów żeńskich. Do celów porównawczych z imionami zakonnymi karmelitanek bosych zostały wybrane imiona z czterech innych żeńskich zakonów (funkcjonujących w Polsce w objętym analizą okresie, czyli od XVII do XX wieku): augustianek, bernardynek, dominikanek oraz wizytek.

W podsumowaniu znalazły się najważniejsze wnioski dotyczące imiennictwa karmelitanek bosych (m.in. jego funkcjonowania w poszczególnych wiekach, ewolucji całego systemu imiennictwa karmelitanek bosych, zasobu, struktury) oraz wskazanie najważniejszych cech imiennictwa zakonnego.

Całość zamyka słownik imion karmelitanek bosych omówionych w książce (jednostki, które wystąpiły jako pierwsze, drugie i/lub trzecie imię), bibliografia oraz aneks prezentujący spis pełnych imion zakonnych nadanych w zgromadzeniu karmelitanek bosych od XVII do 1. poł. XX w.

---

¹ Największą frekwencję mają predykaty odsyłające do świętych Kościoła katolickiego, treści mariologicznych i chrystologicznych.

Podsumowując, warto zaznaczyć, że wyniki analiz, które zostały zaprezentowane w niniejszej pracy, mogą służyć jako podstawa i punkt odniesienia w badaniach prowadzonych przez językoznawców (ale także teologów czy socjologów), którzy będą chcieli podejmować badania nad nazewnictwem zakonnym. Zebrany i zaprezentowany materiał otwiera także perspektywę do dalszych badań naukowych nad tym działem antroponomastyki.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych):

5.1. Prace dotyczące języka religijnego

Od początku mojej pracy badawczej zasadnicze miejsce w obszarze moich zainteresowań naukowych zajmuje szeroko pojęty język religijny. Znaczną część dorobku zajmują prace związane właśnie z tą odmianą funkcjonalną polszczyzny (wiąże się to z drugim kierunkiem ukończonych przeze mnie studiów – teologią – który pozwolił mi również na spoglądanie na podejmowane zagadnienia z wielu perspektyw badawczych).

5.1.1. Prace z zakresu nazywania istot duchowych

W obrębie badań nad językiem religijnym należy umieścić moją pierwszą monografię pod tytułem *Nominacje istot duchowych w pismach wybranych mistyków. Studium teolingwistyczne* (2012), która stanowi zmienioną i poszerzoną wersję mojej dysertacji doktorskiej. Podjęłam w niej problematykę nazywania istot duchowych w – niebadanych wcześniej przez lingwistów – tekstach mistyków, sięgając przy tym po narzędzia z zakresu teolingwistyki oraz teorię deskrypcji określonych.

W pierwszej – teoretycznej – części wskazanej monografii podjęłam się omówienia najważniejszych założeń teolingwistyki (m.in. prekursorów czy terminologii); wskazania cech i funkcji języka religijnego, a także stanu badań nad tą odmianą funkcjonalną polszczyzny. Ponieważ praca podejmowała analizy tekstów mistycznych, w tej części zaprezentowałam najważniejsze w kontekście moich rozważań pojęcia z zakresu teologii duchowości (dot. mistyki i zjawisk jej towarzyszących). W części teoretycznej nie zabrakło również rozważań na temat języka mistycznego i jego miejsca w obrębie języka religijnego, a także przyjętych założeń terminologicznych (dotyczących teorii nazw własnych).

W drugiej – analitycznej – części książki przebadalam nazwy własne i jednostkowe deskrypcje określone istot duchowych wyekscerpowane z wybranych do analizy tekstów mistycznych. Znalazły się w tej części nazwania (1) pierwszej osoby Trójcy Świętej; (2) drugiej osoby Trójcy Świętej; (3) trzeciej osoby Trójcy Świętej; (4) Trójcy Świętej; (5) Matki Boskiej; (6) aniołów oraz (7) demonów. Każda nominacja została omówiona z ukazaniem kontekstu jej użycia w analizowanych tekstach mistycznych, a na koniec każdego podrozdziału zostały zaprezentowane klasyfikacje deskrypcji pod względem zupełności językowej, struktury nazwania oraz semantyki nominacji. Warto podkreślić, że była to pierwsza polska monografia podejmująca badania nad językiem tekstów mistycznych.

Tematyka nazywania istot duchowych była przeze mnie podejmowana także w artykułach: *Opisowe wyrażenia identyfikujące w „Zapiskach z życia wewnętrznego”, czyli jak Markiewicz nazywa istoty duchowe* (2012), gdzie omówiłam wszystkie nazwania istot duchowych, jakie Markiewicz umieścił w swoich *Zapiskach*².

Nazywanie demonów w „Dzienniczku” s. Faustyny Kowalskiej (2013), artykuł stanowił analizę nazw złych duchów wyekscerpowanych z *Dzienniczka*³ s. Faustyny, które zostały podzielone na takie o proveniencji biblijnej oraz pochodzące z tradycji ludowej.

Nazywanie istot duchowych w rękopisie klasztornym z XVII wieku (2016), w tekście tym przedmiotem analizy uczyniłam rękopiśmienny tekst z końca XVII w. (*Rozmyślenia. Na początku Cwiczenia Nowicyatckiego*), napisany przez zakonnice z klasztoru benedyktynek, a celem artykułu było ukazanie sposobu nazywania istot duchowych w społeczności zakonnice w wieku XVII.

5.1.2. Prace z zakresu historycznojęzykowych badań nad rękopiśmiennymi tekstami zakonnymi z doby średniopolskiej (XVII-XVIII w.)

Wraz z rozpoczęciem pracy w Katedrze Języka Polskiego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie skierowałam swoje zainteresowania badawcze również na obszar historycznojęzykowy, ze szczególnym uwzględnieniem języka doby średniopolskiej. Ciągłe gromadzenie materiału do monografii o imionach zakonnych powodowało, że wiele czasu spędzałam w archiwach klasztornych, a to z kolei przyczyniło się do zaznajomienia się

---

² B. Markiewicz, *Zapiski dotyczące życia wewnętrznego*, oprac. K. Górski, ks. M. Głowacki, nadbitka z „Naszej Przyszłości” t. 54, Kraków (materiał archiwalny).

³ S. M.F. Kowalska, *Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, Kraków 2006.

z rękopisami przechowywanymi w tych zakonach, a będącymi owocem twórczości zakonnej (jak wspomniałam głównie interesowały mnie manuskrypty z XVII i XVIII w.). Teksty te, wcześniej niebadane przez językoznawców, rzucały nowe światło na średniopolszczyznę, jak również na język specyficznej grupy społecznej, jaką jest wspólnota zakonna.

Dotychczas ukazało się dziesięć moich artykułów⁴, prezentujących analizy zakonnych manuskryptów. Prace te dotyczyły zróżnicowanych gatunkowo tekstów i były prowadzone z użyciem różnorodnej metodologii badawczej.

Przy użyciu narzędzi pragmalingwistycznych powstał tekst: *Z klasztornego archiwum – analiza pragmalingwistyczna siedemnastowiecznego „Obiecadła duchownego”* (2014), który podejmuje takie zagadnienia, jak nadawca, odbiorca, intencja komunikacyjna, typ i funkcja aktu mowy oraz ukształtowanie językowe *Obiecadła*⁵.

Narzędzia socjolingwistyki i teorii pól leksykalno-semantycznych wykorzystałam w artykule *Miejsce nazw wartości w języku zakonnicy (na przykładzie siedemnastowiecznych rozmyślań dla nowiejuszek)* (2016). W publikacji tej podjęta została analiza nazw wartości w XVII-wiecznym rękopisie, spisany ręką zakonnicy, jak również ukazane zostały przesunięcia semantyczne nazw w języku zakonnicy względem języka ogólnego.

Teoria pól leksykalno-semantycznych posłużyła także jako metoda przy opracowaniu nazw pomieszczeń i sprzętów w klasztorze: *Jak mieszkały zakonnice w XVII wieku? O nazwach pomieszczeń i sprzętów w klasztorze benedyktynek staniąteckich* (2016). Tekst powstał na podstawie nazw zawartych w *Inwentarzu Kosciola y Klasztoru Staniąteckiego...*, którego rękopis przechowywany jest w archiwum klasztornym zakonu benedyktynek w Staniątkach. W artykule opracowane zostały nazwy miejsc klasztornych oraz nazwy wyposażenia pomieszczeń mieszkalnych.

Przy użyciu metody filologicznej powstał tekst *Uwagi o śmierci i umieraniu w XVII-wiecznych medytacjach zakonnych (wybrane aspekty)* (2018), którego przedmiotem analizy są teksty pięciu XVII-wiecznych medytacji o śmierci, wyekscerpowane z dwóch średniopolskich zabytków. Rzeczone teksty zostały przebadane w celu uchwycenia sposobów językowego wyrażania postrzegania śmierci i umierania przez siostry zakonne, dlatego też głównym obszarem analiz uczyniono leksykę zabytków.

---

⁴ Jeden z nich omówiony został w punkcie 5.1.1., natomiast tekst dotyczący frazeologii w XVII-wiecznym zabytku – w punkcie 5.4.

⁵ Pełny tytuł brzmi: *Obiecadło duchowne dla ty co sie maia ku doskonałosci* i jest to fragment rękopiśmiennego zabytku, przechowywanego w archiwum ss. karmelitanek bosych na Wesołej w Krakowie, którego tytuł brzmi: *Książka różnych nabożeństw i modlitewek i nauk napisana od różnych Matek i Sióstr tego klasztoru osobliwie od S. Cecylii Maryi Ancilli od Trójcy Przenajświętszej.*

Nazwami wartości w manuskryptach zakonnych zajęłam się⁶ oprócz wspomnianej publikacji: *Miejsce nazw wartości w języku zakonnic* (2016), także w tekście poświęconym świętości zakonnicy, opublikowanym w tomie dedykowanym Profesor Jadwidze Puzyrinie pt. „...abym zrzuciwszy z siebie człowieka świeckiego z nałogami jego, stała się prawdziwie duchowną i świętą”. *Świętość zakonnicy w świetle leksyki rozmyślań dla nowicjuszek-benedyktynek* (2018). Na podstawie badania leksyki rękopisu możliwe stało się sformułowanie wniosków dotyczących takich obszarów, jak: rozumienie świętości w zabytku, powołanie do życia zakonnego a dążenie do świętości, aktywność zakonnicy w dążeniu do świętości, czynienie moralnego dobra a świętość.

Z uwzględnieniem narzędzi do badania ideonimów⁷ powstał tekst: *Tytuły tekstów modlitewnych (na materiale XVII-wiecznych modlitewników)* (2016), zawierający analizę tytułów modlitw wyekscerpowanych z XVII-wiecznych rękopiśmiennych rozmyślań i medytacji zakonnych.

Najnowsza moja publikacja, która podejmuje analizy średniopolskich manuskryptów, to artykuł: *Siedm zamkow. Ktoirmi Dusza zamkniona bezpieczna iest – uwagi o języku średniopolskiej modlitwy karmelitańskiej* (2018). Poddana analizie językoznawczej modlitwa (przy pomocy metodologii pragmalingwistycznej i teolingwistycznej) pochodzi z przełomu XVII i XVIII wieku, a zlokalizowana została przeze mnie w dwóch niezależnych źródłach (zabytkach przechowywanych w archiwum ss. karmelitanek bosych w Krakowie).

Tekstem, który pośrednio wiąże się z analizami średniopolskich rękopisów, jest artykuł na temat źródeł do badań językoznawczych, pt. *Rękopisy z archiwum karmelitanek bosych w Krakowie na Wesolej jako źródło badań językoznawczych* (2016). Szczególny akcent w opisie zasobu archiwum karmelitańskiego został postawiony na zachowane do dziś manuskrypty.

5.1.3. Inne prace z zakresu badań nad językiem religijnym

W moim dorobku znalazły się także prace z pogranicza językoznawstwa i teologii, które wpisują się w nurt badań nad językiem religijnym. Są to publikacje podejmujące problematykę

---

⁶ W oparciu o ustalenia J. Puzyriny (*Język wartości*, Warszawa 1992).

⁷ Konkretnie tytułów, które „zalicza się do tzw. ideonimów, czyli nazw wytworów kultury duchowej człowieka, indywidualnych niezależnie od wysokości nakładu i liczby wydań (...). Podobnie jak analiza każdej nazwy własnej również analiza onomastyczna tytułu musi uwzględniać nazwany obiekt, okoliczności nominacji, całość sytuacji onimicznej, w której nazwa powstaje i funkcjonuje, model treściowy i sposób językowego ujęcia treści oraz kontekst onimiczny” (Gajda 1987: 81; por. także K. Skowronek, B. Skowronek 2003).

języka Biblii: *Pismo Święte a język polski – kilka refleksji na temat przekładów* (2008) oraz *Biblijne a współczesne pojęcie szczęścia* (2010), obydwa opublikowane w teologicznej serii „Hermeneutica et Judaica”, a także tekst traktujący o milczeniu w sytuacji religijnej: *O mowie zawartej w milczeniu* (2009).

5.2. Prace z zakresu onomastyki

5.2.1. Prace z zakresu badań nad imiennictwem zakonnym

Imiona zakonne pozostają w kręgu moich zainteresowań od 2010 roku. Praca związana ze zbieraniem i opracowywaniem materiałów w tym zakresie zaowocowała – oprócz wydanej w tym roku monografii – również kilkoma artykułami. Pierwsze z nich dotyczyły wycinkowych badań nad imionami określonego domu zakonnego: *Imiona sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus z drugiej połowy XX wieku* (2010); *Męskie imiona zakonne jako specyficzna warstwa antroponomii polskiej* (2011). Kolejne prace zawierały już więcej ustaleń terminologicznych i danych socjologicznych dotyczących imiennictwa zakonnego: *Imię zakonne znakiem religijności i tożsamości* (2015); *Maria jako imię zakonne* (2015). Ostatni z wymienionych artykułów prezentuje nowe ujęcie, bowiem analizuje funkcjonowanie imienia *Maria* jako imienia zakonnego w wielu zakonach na przestrzeni kilku wieków (od czasu wprowadzenia praktyki zmiany imienia do czasów współczesnych). Z kolei badania zależności męskich imion zakonnych od imion chrzestnych podjęłam się w pracy: *(Nie)zależność imion zakonnych od chrzestnych (na przykładzie imion karmelitów bosych)* (2017). Ukazał się także mój artykuł prezentujący polskie badania nad imionami zakonnymi (2016). Chronologicznie ostatnim tekstem, który jest już wydany drukiem, a dotyczy tematyki imiennictwa zakonnego jest artykuł poświęcony imionom sióstr klarysek: *Imiona sióstr klarysek w XVII i XVIII w.* (2017).

W druku natomiast znajduje się artykuł: *Angelologia a żeńskie imiona zakonne*, poruszający problematykę znaczenia teologicznego imion zakonnych, a także poddający analizie treści teologiczne odsyłające do angelologii katolickiej. Natomiast w recenzji znajduje się tekst *Recepcja imion zakonnych w wypowiedziach internautów*, prezentujący odbiór i wartościowanie imion zakonnych przez internautów, artykuł ten zawiera bogatą egzemplifikację materiałową.

5.2.2. Inne prace z zakresu onomastyki

Oprócz publikacji na temat imion zakonnych w moim dorobku znalazły się także inne opracowania z zakresu onomastyki. W kręgu badań nad antroponimami powstały teksty poświęcone monografiom imion: pierwszy dedykowany p. Profesor, byłej pracownicy Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie: *O imieniu Krystyna – szkie onomastyczno-teologiczny* (2017) (współautor: E. Horyń) oraz drugi, poświęcony pamięci częstochowskiego uczonego Profesora Andrzeja Bańkowskiego: *Andrzej w perspektywie (nie tylko) językowej* (2018) (współautor: E. Horyń).

Innym obszarem moich badań onomastycznych jest szeroko pojęta chrematonimia. Analizy chrematonimów społecznościowych podjęłam się – wspólnie z E. Horyń – w artykule: *Nazwy duszpasterstw akademickich działających w Archidiecezji Krakowskiej* (2017), w którym została przeprowadzona semantyczno-strukturalna analiza nazw wspólnot modlitewno-organizacyjnych zrzeszających młodzież akademicką.

5.3. Prace dotyczące zagadnień metodologicznych

Ważną publikacją w moim dorobku jest tekst teoretyczno-metodologiczny opublikowany w „Poradniku Językowym”, dotyczący subdyscypliny językoznawczej, jaką jest teolingwistyka: *Stare czy nowe podejście badawcze? Teolingwistyka – zarys teorii i perspektywy badań* (2017). Artykuł prezentuje stanowiska prekursorów teolingwistyki, główne założenia terminologiczne, rozwój subdyscypliny w Polsce, a także obszary badawcze i perspektywy badań.

Kolejną pracą, która podejmuje problematykę metodologii – znajdującej wykorzystanie w naukach teologicznych, ale wynikającej z łączenia metod stosowanych w naukach teologicznych z tymi wywodzącymi się z nauk lingwistycznych – jest artykuł: *Podejście kanoniczne a metoda lingwistyczna w interpretacji natchnionych pism* (2011) (współautor M. Zmuda).

5.4. Frazeologia i paremiologia

W ostatnich latach w kręgu moich zainteresowań znalazły się także zagadnienia dotyczące frazeologii i paremiologii. Artykuł *Frazeologia w siedemnastowiecznych modlitewnikach karmelitańskich* (2014) prezentuje obecne w języku zakonnice stałe połączenia wyrazowe o proveniencji biblijnej, jak i frazeologizmy niebiblijne. Źródłem wybranym do badania tych związków był XVII-wieczny rękopis karmelitański *Książka różnych nabożeństw i modlitewek i nauk napisana od różnych Matek i Sióstr tego klasztoru osobliwie od S. Cecylii Maryi Ancilli od Trójcy Przenajświętszej* przechowywany w krakowskim archiwum.

Z kolei w publikacji *Obraz życia zakonnego utrwalony we frazeologii i paremiologii polskiej* (2017) (współautor E. Horyń) – wykorzystującej metodologię JOS – została dokonana analiza ustabilizowanych połączeń wyrazowych, które zawierają wyrazy z pola semantycznego ŻYCIE ZAKONNE, co pozwoliło odzwierciedlić dawny, wielowymiarowy obraz życia zakonnego. Natomiast funkcjonowanie tych jednostek we współczesnej polszczyźnie opisuje – będący w druku – artykuł: *Funkcjonowanie frazeologizmów dotyczących życia zakonnego we współczesnej polszczyźnie* (współautor: E. Horyń).

5.5. Prace z zakresu logopedii i terapii

Lingwistyka praktyczna to kolejnym obszar moich zainteresowań badawczych. W tym zakresie w przestrzeni mojej działalności naukowej znalazła się przede wszystkim logopedia i terapia małych dzieci. W celu pogłębienia wiedzy z zakresu logopedii podjęłam czterosemestralne studia podyplomowe, a następnie sama zaczęłam prowadzić badania w tym zakresie. W 2016 roku ukazał się artykuł podejmujący zagadnienia z zakresu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka: *Kilka uwag o potrzebie wczesnej diagnozy i stymulacji dziecka w pierwszych latach życia*. W 2018 roku natomiast ukazała się praca: *Znaczenie zabawki w terapii autyzmu (teoria i praktyka)* (współautorka M.M. Szurek), prezentująca od strony teoretycznej i praktycznej funkcję i znaczenie zabawki w terapii dzieci z diagnozą całościowych zaburzeń rozwoju.

5.6. Inne

Tekstem, który pośrednio łączy się z pracami z zakresu logopedii, ale wykorzystuje metodologię JOS, w celu ukazania, jaki jest współczesny językowy obraz dziecka autystycznego, jest artykuł: *Językowy obraz dziecka autystycznego na przykładzie blogów o autyzmie (wybrane aspekty)* (2017).

W 2018 roku ukazał się z kolei artykuł *Akty mowy motywujące do działania w komunikacji trenerek personalnych na przykładzie wypowiedzi Ewy Chodakowskiej*, prezentujący językowe techniki perswazyjne stosowane przez trenerów personalnych.

Publikacja *Komunikacja nadawca-odbiorca w prasie lat 30. XX w. Analiza semantyczna tytułów w magazynie „Współczesny Pan”* (2018) (współautorzy: E. Horyń, A. Walecka-Rynduch), w zasadniczej części zawiera analizę semantyczną leksyki użytej do tworzenia poszczególnych tytułów w czasopiśmie z okresu międzywojennego skierowanego do panów.

W druku znajduje się praca z zakresu epistolografii: *Język listów Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej, kasztelanowej krakowskiej do męża z lat 1688-1726. Słownictwo dawne i zapomniane* (współautor: E. Horyń).

5.7. Artykuły recenzyjne

Jestem autorką dwóch artykułów recenzyjnych. Pierwszy wyrasta z moich zainteresowań glottodydaktycznych i prowadzonej w tym zakresie praktyki dydaktycznej – jest to recenzja książki Michaliny Biernackiej *Znajdź z polskim wspólny język. Fonetyka w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Poradnik metodyczny* (współautor E. Horyń), opublikowany w „Neurolingwistyce” nr 4 (2018). Drugi zaś to praca opiniująca monografię z zakresu socjolingwistyki, opisującą leksykę młodzieży – *Wokół trwałości i zmienności słownictwa młodzieżowego* – Małgorzata Pachowicz, *Leksyka młodzieży. Tradycja, rozwój, kreatywność*, Kraków: Księgarnia Akademicka, 2018, ss. 180 (współautor: E. Horyń), opublikowana w „Studia Linguistica” XIII (2018).

5.8. Prace pod redakcją

Szczególnie ważnym elementem działalności naukowej jest dla mnie również udział w pracach przy redakcji monografii wieloautorskich w charakterze redaktora naukowego. Do tej pory ukazało się drukiem dziewięć takich prac zbiorowych.

Pierwszą monografią wieloautorską, przy której pracowałam w charakterze redaktora naukowego, wraz z ks. prof. dr. hab. R. Pindlem, jest książka z serii „Hermeneutica et Judaica”: *Radość Słowa – przekład i interpretacja Biblii* (2011). Ukazały się w niej artykuły zarówno językoznawców, jak i teologów, podejmujące problematykę przekładów Pisma Świętego oraz interpretacji i języka ksiąg biblijnych.

Jestem współzałożycielem i redaktorem naukowym cyklu monografii wieloautorskich zatytułowanych *W kręgu dawnej polszczyzny*. Dotychczas ukazało się 6 tomów tego cyklu wydawniczego: *W kręgu dawnej polszczyzny*, t. I i II, red. M. Mączyński, E. Horyń, E. Zmuda (2016); *W kręgu dawnej polszczyzny*, t. III i IV, red. M. Mączyński, E. Horyń, E. Zmuda (2017); *W kręgu dawnej polszczyzny*, t. V i VI, red. M. Mączyński, E. Horyń, E. Zmuda (2018). W wymienionych monografiach wieloautorskich znalazły się 104 artykuły z zakresu: leksyki i semantyki, frazeologii i paremiologii, składni, języka religijnego, onomastyki, języka autorów i ich tekstów, języka listów – których wspólną treścią jest historyczna polszczyzna.

Dwukrotnie wchodziłam w skład redakcji tematycznej językoznawczego czasopisma „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis” 190, „Studia Linguistica” X, red. M. Karamańska, M. Puda-Blokesz, E. Zmuda (2015) oraz „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis” 234, „Studia Linguistica” XII, red. E. Młynarczyk, E. Zmuda (2017).

5.9. Konferencje naukowe

Niezwykle istotnym elementem pracy naukowej jest dla mnie możliwość dialogu i wymiany doświadczeń z pracownikami naukowymi z innych ośrodków badawczych. Bez wątpienia najlepszą przestrzenią do realizacji tego postulatu są konferencje naukowe. Od 2008 roku

wzięłam czynny udział w dwudziestu konferencjach naukowych. W tym w ośmiu Międzynarodowych i dwunastu Ogólnopolskich.

Wraz ze współpracownikami – z Katedry Języka Polskiego i Katedry Lingwistyki Kulturowej i Komunikacji Społecznej Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego oraz Katedry Hermeneutyki Biblijnej i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II – kilkakrotnie podejmowałam się również organizacji ogólnopolskich konferencji naukowych. Jako członek komitetów organizacyjnych pełniłam w nich różne funkcje: raz przewodniczącej komitetu, dwa razy sekretarza i dwa razy członka komitetu.

5.10. Działalność popularyzatorska

W latach 2017-2018 brałam czynny udział – wraz z członkami Koła Naukowego Polonistów Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego – w Festiwalu Nauki, a także na etapie przygotowań Instytutu Filologii Polskiej do Festiwalu Nauki sprawowałam opiekę merytoryczną nad studentami i doktorantami przygotowującymi poszczególne wydarzenia na Festiwal Nauki o tematyce językoznawczej.

Dnia 26 listopada 2017 roku przeprowadziłam dla rodziców dzieci w wieku wczesnoszkolnym mieszkających za granicą (w różnych częściach świata) – za pośrednictwem platformy szkoły Libratus – webinarium zatytułowane *Jak wspomagać dziecko w nauce czytania i pisania?*

Ogłosiłam drukiem kilka artykułów popularnonaukowych dotyczących języka mistyki czy prezentujących ważne postaci Kościoła, m.in. w roku 2016 opublikowany został artykuł *Język mistyków* w czasopiśmie „Nowy List” 8/2016, s. 42-45; zaś w 2007 r. dwa artykuły w *Posłańcu (Wołanie miłości, „Posłaniec – miesięcznik katolicki” V 2007, s. 42-43; Św. Andrzej Bobola. Patron jedności, „Posłaniec – miesięcznik katolicki”, IX 2007, s. 2).*

W 2008 roku ukazał się mój tekst popularnonaukowy *Pomniki miłosierdzia – refleksje nad motywem przebaczenia w literaturze polskiej*, w publikacji traktującej o miłosierdziu w religii i kulturze: *Przebaczamy i prosimy o przebaczenie*, red. R. Kuligowski, T. Panuś, Wydawnictwo UNUM, Kraków 2008, s. 41-65.

W latach 2011-2014 byłam w gronie autorów opracowujących podręczniki do religii dla szkoły podstawowej. Podręczniki zatytułowane *Zaproszeni przez Boga* były z założenia interdyscyplinarne i do mnie należało, obok merytorycznego włączenia się w opracowanie poszczególnych katechez, również m.in. przygotowanie tekstów literacko-kulturowych

łączących się z treściami teologicznymi zamieszczanymi w ramach kolejnych sekcji podręcznika. Jestem w gronie autorów podręczników dla trzech klas szkoły podstawowej: *Podręcznika do religii dla IV klasy szkoły podstawowej. Zaproszeni przez Boga. Drogi Przymierza*; *Podręcznika do religii dla V klasy szkoły podstawowej. Zaproszeni przez Boga. Drogi Przymierza*; *Podręcznika do religii dla VI klasy szkoły podstawowej. Zaproszeni przez Boga. Drogi Przymierza*, a także *Podręcznika metodycznego do religii dla IV klasy szkoły podstawowej* (przy opracowywaniu którego moim zadaniem było tworzenie propozycji zadań zawierających treści teologiczne skorelowane z kulturowymi oraz z uwzględnieniem postulatu ćwiczenia sprawności językowych uczniów).

W latach 2006-2013 współpracowałam z kilkoma wydawnictwami (m.in. Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum, Wydawnictwo WAM, Wydawnictwo M) w charakterze redaktora prac naukowych i popularnonaukowych. W tym czasie brałam udział w przygotowaniu kilkudziesięciu takich prac.

5.11. Działalność dydaktyczna

Szczególnie ważną sferą działalności jest dla mnie praca dydaktyczna, dlatego rozpoczęłam ją jeszcze w czasie studiów doktoranckich. Od 2008 roku prowadzę różne zajęcia dydaktyczne na studiach stacjonarnych, niestacjonarnych i podyplomowych w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. W latach 2010-2016 wykladałam także na innych uczelniach krakowskich: Akademii Ignatianum, Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II, a dla studentów I roku Wyższego Seminarium Duchownego w Krakowie prowadziłam zajęcia propedeutyczne z zakresu nauki o języku i kultury języka polskiego.

Obok zajęć prowadzonych na studiach dziennych, zaocznych i podyplomowych pełniłam również funkcję promotora pomocniczego doktoratu (pt. *Formy pierwszej osoby czasownika w wypowiedziach dialogowych osób z niepłynnością mówienia*), który obecnie jest już na końcowych etapach finalizacji (doktorantka otrzymała już dwie pozytywne recenzje i ma wyznaczony termin publicznej obrony na 11 kwietnia 2019 r.).

Wypromowałam dziesięciu licencjatów z zakresu językoznawstwa. Tematyka prowadzonych przeze mnie prac dotyczyła onomastyki (toponimii, chrematonimii), leksyki socjolektalnej, frazeologii, zjawisk językowych we współczesnej polszczyźnie oraz językowego obrazu świata. Zrecenzowałam czterdzieści prac naukowych (w tym dwadzieścia jeden prac magisterskich i dziewiętnaście licencjackich).

Brałam również udział w programie Erasmus+, uczestnicząc w wyjazdach zagranicznych do Uniwersytetu Ostrawskiego, w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych. W czasie wyjazdów w latach 2015, 2016 i 2018 przeprowadziłam zajęcia ze studentami z Czech, dotyczące zagadnień z zakresu teolingwistyki, antroponomii polskiej i czeskiej, biolektów oraz mody językowej we współczesnej polszczyźnie.

Od roku 2015 jestem lektorem w Studium Nauki Języka Polskiego. Prowadzę zarówno zajęcia komercyjne z języka polskiego jako obcego, jak i zajęcia ze studentami podejmującymi naukę w Uniwersytecie Pedagogicznym w ramach umowy dwustronnej (dla studentów z Ukrainy i Rosji) czy programu Erasmus+ (dzięki czemu miałam możliwość prowadzenia kursów zarówno ze studentami pochodzącymi z krajów słowiańskich, jak i z wielu krajów Europy Zachodniej).

W latach 2015-2016 prowadziłam także zajęcia logopedyczne z dziećmi w wieku od 2 do 11 lat, prowadząc Gabinet Logopedyczny i Edukacyjny. W tym czasie współpracowałam m.in. z Klubem Kultury Mydlniki (filia Centrum Kultury Dworek Białoprądnicki w Krakowie), prowadząc konsultacje oraz zajęcia logopedyczne dla dzieci.

Prowadzone zajęcia – zarówno akademickie z polskimi studentami, jak i glottodydaktyczne czy logopedyczne – pozwoliły mi spojrzeć na wiele zjawisk językowych z nowej perspektywy, dlatego niezwykle cenię sobie tę sferę działalności.

5.12. Udział w organizacjach naukowych

Od roku 2008 jestem członkiem Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, a od roku 2015 Członkiem Koła Współpracowników Zespołu Języka Religijnego organu Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN.

5.13. Działalność organizacyjna

Od początku pracy naukowo-dydaktycznej włączam się czynnie w prace na rzecz Instytutu Filologii Polskiej oraz Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. W latach 2013-2015 pełniłam funkcję opiekuna roku na studiach niestacjonarnych II stopnia, kierunek *filologia polska*; zaś w latach 2016-2018 opiekuna roku na studiach stacjonarnych II stopnia, kierunek *filologia polska*.

Kilkakrotnie powoływana byłam na członka komisji konkursowych (1 raz przy konkursie na stanowisko profesora i 4 razy przy konkursach na stanowisko adiunkta). Zostałam także wybrana w 2016 roku na członka Kolegium Elektorów do wyboru Rektora i Prorektorów.

Od 2014 roku jestem opiekunem Sekcji Językoznawczej Koła Naukowego Polonistów.

Moja działalność organizacyjna to również – wspomniane już – uczestnictwo w organizacji konferencji naukowych (w latach 2010, 2014, 2016, 2017, 2018), a także w roku 2018 organizacja jubileuszu byłego pracownika Instytutu Filologii Polskiej.

W latach 2012-2013 byłam członkiem redakcji czasopisma „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce”, wydawanego przez Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum, a od 2017 roku jestem sekretarzem redakcji w czasopiśmie „Studia Linguistica, wydawanym przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

.....
(podpis Wnioskodawcy)